

Festa Major i cinema

Jordi Bellapart

A finals de maig del 1985, l'empresa Capellà, propietària del Cinema Montgrí, havia decidit deixar de fer sessions de cinema en aquest local, per manca de rendibilitat. Semblava, doncs, que aquest estava predestinat a tancar les seves portes i es perdria, així, el darrer local de cinema que quedava a Torroella, després del tancament de Can Coll (1962) i el Centro Cine (1979).

Des de la seva consolidació com a espectacle popular, el cinema havia estat un element essencial en els actes de la Festa Major, fins al punt que durant molts anys es reservaven alguns dels grans títols de l'any per ser estrenats durant els quatre dies de la Festa de Sant Genís.

Aquell any podia ser el primer, després de 57 anys, que el Cinema Montgrí no obrís les seves cortines per oferir un gran espectacle. Sortosament, un grup de gent jove, relacionada amb el Cine Club Torroellenc, amb el suport de l'Ajuntament, va prendre consciència d'aquest perill i es va mobilitzar per aconseguir que durant els quatre dies de la Festa al Cinema Montgrí no hi faltés cinema. Fou així com, amb l'ajut d'en Joaquim Vidal, exsecretari de l'empresa Capellà, i aquesta Comissió, de la qual jo formava part, vam aconseguir contractar amb la distribuïdora de pel·lícules Visión Films, que representava la marca Columbia, tres títols de recent estrena i de gran èxit: *En un lugar del corazón*, *Los cazafantasmas* i *Un, dos, tres splash*. D'aquesta manera es va poder omplir el buit que a la programació d'actes de la Festa Major d'aquell any podia quedar per la manca de sessions de cinema. Val a dir que el públic va assistir en massa

a veure aquelles pel·lícules, la qual cosa va permetre superar sobradament el cost de lloguer d'aquestes, que s'hagueren de pagar a preus especials (120.000 ptes. cadascuna) en llogar-les selectivament i no agafar tota una llista completa, tal com era preceptiu en aquella època. Així fou com s'aconseguí no perdre la tradició de poder gaudir de bones estrenes de pel·lícules durant els quatre dies de la Festa.

Pocs dies després, el 30 de setembre, un acord plenari de l'Ajuntament feia efectiva la compra de tot l'edifici del Cinema Montgrí (local de cinema i la sala de ball) i d'aquesta manera quedava garantida la continuïtat de les sessions cinematogràfiques, que encara perduren fins al dia d'avui. La següent sessió va tenir lloc el dia 12 d'octubre amb la divertida pel·lícula *La mujer de rojo*. Des d'aleshores les sessions de cinema no han parat. Aquest any es compleixen vint anys del funcionament del Cinema Montgrí com a local municipal gestionat des del Cine Club Torroellenc.

Els inicis del cinema a la Festa

De testimonis orals tenim coneixement que, al principi del segle passat, durant els dies de la Festa venien barraques de fira dins les quals es projectaven sessions de cinema. Segurament aquesta és la primera experiència cinematogràfica que va tenir el públic de Torroella.

No podem fixar amb exactitud quin any va ser el primer en què es va començar a fer cinema per la Festa a les sales de cine. Primer hi hagueren les precàries sessions que es feien als locals del carrer de l'Hospital, als baixos de l'estança de la casa del metge Ramir Marqués i al local anomenat Foment, situat al darrere de l'actual can Caselles. Possiblement en ambdós locals, durant els dies de la festa, s'hi feren també sessions de cinema

mut que de ben segur entusiasmaraven els torroellencs i la gent de les rodalies que visitaven la vila durant els dies de Festa Major. Aquest descobriment obria les portes del coneixement a la gent d'aquí sobre fets i indrets fins aquell moment inimaginables.

El primer gran local que obrí les portes al públic per a les sessions de cinema fou el Teatre Jou, que uns anys després es diria Cèntric Cine, i després de la guerra, Centro Cine. Aquest local estava situat dins de l'edifici que ubicava el Centro Recreativo, conegut popularment com el Cafè dels Senyors. Va ser construït per Francesc Jou i Casagran com a sala de ball i teatre l'any 1872, data que figurava esculpida damunt d'una porta d'accés. Durant molts anys fou centre de trobada de grans manifestacions i escenari de nombroses representacions teatrals. Amb l'arribada del cinema, a poc a poc el local es va anar convertint en sala de projeccions d'aquest nou art espectacle i es va consolidar com a tal al principi dels anys vint. El Centro Cine va funcionar com a cinema fins a l'any 1979 i durant més de setanta anys va programar escollides estrenes durant el dies de la Festa Major.

Un altre local de cinema fou el Teatre Coll, construït per Pere Coll i Rigau l'any 1895 i que sempre va ser conegut entre els torroellencs com a Can Coll. Estava situat a l'illa entre la plaça dels Dolors i el carrer Porta Nova, al lloc on ara hi ha edificat l'edifici anomenat El Sol. Durant molts anys fou un lloc popular on es celebraren nombroses representacions teatrals, especialment revista i varietats, sessions de ball i sobretot de cinema. Va tancar les seves portes

Magnífica façana de Can Coll, d'estil neoclàssic, que donava al carrer de Sant Agustí

l'any 1962 i va ser enderrocat l'any 1973. Durant els anys cinquanta fou el primer local que va instal·lar la pantalla gran per fer-hi projeccions en cinemascop. Durant els dies de la Festa, aquesta pantalla s'omplia d'imatges de grans obres cinematogràfiques que entusiasmaven el públic.

Sabem que l'any 1928, precisament per la Festa Major, es va inaugurar el Cinema Montgrí, però no amb sessions de cinema, sinó amb un ostentós espectacle de varietats musicals. La figura va ser la cançonetista Goyita, aleshores famosa cantant que va destacar en aquell esplendorós espectacle.

El Cinema Montgrí fou el tercer dels grans locals de cinema de Torroella i des de la seva inauguració, tot i esporàdiques èpoques de pèrdua de liderat, fou el favorit del públic torroellenc.

L'any 1931, també per la Festa Major, tres anys després de la seva inauguració, el Cinema Montgrí estrenava el sonor. Fins llavors tot el cinema que s'havia projectat a Torroella havia estat mut. L'estrena del sonor va suposar un acte extraordinari de la Festa Major d'aquell any. El Cinema Montgrí es posava al capdavant de les sales de cinema de Torroella i el públic, curios i entusiasmats, omplia la sala, totes les sessions. La pel·lícula que es va projectar no va ser la primera pel·lícula sonora estrenada a Hollywood, *El cantor de jazz*, sinó un altre èxit musical interpretat per Maurice Chevalier i Jeannette MacDonald, *El desfile del amor*. El Cèntric Cine va inaugurar el sonor l'any 1933 i el Cine Sonor Coll el dia de Nadal de 1934 amb la pel·lícula *Sor Angélica*.

Al poc de començar la guerra el 18 de juliol de 1936, els cinemes van ser col·lectivitzats. El 19 de juliol, al Cinema Montgrí encara es va fer cinema programat per l'empresa Capellà, possiblement una de les darreres sessions. Les pel·lícules projectades

foren *Balas de papel* un drama de l'Oest americà, i *El templo de las hermosas*, amb Gary Grant i Genevieve Tobin. Al cap de poc, els cinemes passaren a dependre del Sindicat Únic d'Espectacles Públics de Torroella de Montgrí (CNT). Un dels programes que es conserven és el de la Fira de Sant Andreu del 36. Al Cinema Montgrí, Cèntric Cine i Saló Coll s'anunciava la projecció de les següents pel·lícules: *La vida comienza a los 40*, *La duquesa de Tabarin*, *El lirio dorado* i *Tiempos modernos*. També s'anunciava que les sessions acabarien amb el cant de *La Internacional*.

Durant la guerra els cinemes de Torroella foren col·lectivitzats.

La Festa de l'any 39

No feia encara cinc mesos de l'acabament de la guerra amb la victòria franquista, que es va celebrar la primera Festa Major sota el nou règim. El programa que detallava els actes de la festa, entre ells la programació de cinema, portava dos escrits fets, lògicament, en castellà amb un estil clarament feixista, llenguatge utilitzat durant molts anys (quasi quaranta anys de dictadura) en els discursos que els governants, polítics, militars o fins i tot autoritats eclesiàstiques eren propicis a fer servir.

Transcrivim literalment un d'ells i parcialment, l'altre:

“En esta hora azul:

Cuando el sosiego y la paz aparecen nuevamente en nuestro horizonte, cuando vamos a recrear nuestro espíritu con el renacimiento de nuestras viejas tradiciones – Teresa de Jesús, mujer Santa, mujer sabia, lucero del viejo imperio de nuestras letras, decía que cualquier hora y cualquier lugar son buenos para la oración-, todas las horas alegres o tristes, han de ser buenas para recordar a los que se fueron por el inmenso y sublime espacio al encuentro de la eternidad.

Ahora en que bajo el signo de un Imperio espiritual que resurge, nos disponemos a quemar en la lumbre purificadora del hogar solariego todos los odios, todos los rencores y todos los recelos surgidos del temporal de la ambición, bueno será que sinceramente nos propongamos enderezar entuertos que sólo conducen al abismo en que a sus anchas galopan los cuatro jinetes del Apocalipsis.

Programa de la Festa Major de l'any 39 AÑO DE LA VICTORIA

Nuestros caídos, desde los luceros celestes, se gozarán el alma -sólo el alma transciende los umbrales de lo material- en esa

nueva reaparición de nuestra Fiesta Mayor, magna más aún después del letargo sufrido y por todos aquellos actos de puro sabor patriarcal.

Acordémonos de ellos, de nuestros Caidos y en medio del mundanal bullicio levantemos hacia Dios nuestra oración, pensando que por la sangre que ellos derramaron nos está permitido vivir esta riente hora azul” .

“Fiesta Mayor de 1939

...Romerías, Ferias, Aplecs, Verbenas, Fogueres, Fallas...

¿Quién sabe el verdadero origen de estos grandes movimientos populares, tan viejos como la vida misma de los pueblos y de las naciones? ¿Quiénes fueron y como se llamaban los sabios fundadores de estas conmemoraciones? Cristianos eran; ya que todas ellas se celebraban bajo la invocación de un Santo. San Ginés, en nuestro caso, Patrón de Torroella.

Por eso, por ser todas ellas fiestas devotas, fiestas cristianas, desaparecieron de nuestras costumbres durante el dominio rojo. Con la liberación total de España por el Glorioso Ejército Nacional, vuelven a la vida las viejas tradiciones; renacen las sagradas costumbres heredadas de nuestros antepasados; sigue el cauce de nuestra gloriosa Historia y en todos los pueblos y en todos los hogares de la Nueva España reina la alegría de vivir; el placer y la libertad que nos ha dado el Caudillo con su amor, con su poder y con su probada inteligencia. ¡Bienvenida seas Fiesta Mayor del Año de la Victoria!”

A aquella, que es pretenia retrobada, Festa Major, no hi va faltar el cinema. El Centro Cine oferia, segons deia el programa, un repertori cinematogràfic de màxima categoria, amb les pel·lícules: *De pura sangre* amb Clark Gable i Madge Evans; *Canción de primavera* una producció UFA de l'Alemanya nazi; *Roberta*, un musical amb Fred Astaire i Ginger Rogers, i *El capitán Blood*, possiblement la millor pel·lícula de pirates de tota

la història del cinema, produïda l'any 1935, amb Errol Flinn.

El Cinema Montgrí anunciava grans produccions cinematogràfiques de les millors marques: *Viva el amor* i *Amar en ayunas*, amb Carole Lombart, i també un extraordinari espectacle musical titulat *Fantasio* amb l'orquestra Hispania, un popular *chansonier* i una bellíssima estrella de la cançó, la dansa i el ritme.

Els anys 40

Acabada la Guerra Civil espanyola, a Europa començava la terrible confrontació entre l'Alemanya nazi i els països aliats a favor dels quals s'hi havia implicat els Estats Units. Durant els primers anys, no arribaven massa pel·lícules americanes i les grans pel·lícules de Hollywood que es podien aconseguir eren d'uns anys enrere. Una part important de les pel·lícules que es passaven eren alemanyes de la productora UFA i una altra bona part, de producció espanyola, folklòriques o que impulsaven els valors fonamentals del règim, especialment fets històrics que permetien exaltar l'heroïcitat dels personatges protagonistes. Malgrat això, per a la Festa Major del 41, el Centro Cine va aconseguir aglutinar un extraordinari programa cinematogràfic en què figuraven títols tan importants com: *San Francisco* (1936), amb Clark Gable i Jeannette Mac Donald, *Capitanes intrèpidos* (1937), amb Spencer Tracy i Mickey Rooney i *La Fiera de mi niña* (1938), obra mestra de la comèdia, dirigida per Howard Hawks i interpretada per Catherine Hepburn i Cary Grant.

També en el mateix cinema, l'any següent s'entrenaven dos títols importants de la Metro, *Ninotchka*, d'Ernst Lubitsch, amb Greta Garbo i Melvin Douglas, i *Ayer como hoy*, de Clarence Brown, amb Lionel Barrimore i William Beery. L'any 44 es van estrenar tres grans pel·lícules al Cinema Montgrí: 25 d'agost, *Las 4 plumas* de Zoltan Korda; 27 d'agost, *El rostro de mujer* de George Cukor, i el 28 d'agost, *Buffalo Bill* de Cecil B. de Mille.

Fou a partir de l'any 1945, acabada la Segona Guerra Mundial i després que havia quedat clara la no intervenció del règim franquista a la contesa bèl·lica, que van entrar en allau les grans produccions de Hollywood. El Centro Cine i el Cinema Montgrí es van convertir en dos coliseus de cinema que competien diu-menge darrera l'altre.

Per la Festa Major de l'any 45 el Cinema Montgrí programava: *El signo del zorro* de Rouben Mamoulian, *Las mil y una noches* de John Rawlins, *El lago de mis ensueños* de Veit Harlan i *En que piensan las mujeres* de Ernts Lubitsch. El Centro Cine: *El hijo de la furia* de John Cromwell, *Arrepentido* amb Victor MacLaglen i *Recuerda aquel día* de Henry King.

El sargento York fou una de les grans estrenes de l'any 1947.

L'any 1947 el Cinema Montgrí programava *La carga de la brigada ligera* de Michael Curtiz i *El sargento York* de Howard Hawks; i el Centro Cine, *Perdición* de Billy Wilder i *Retorno al abismo* de Curtis Bernhandt. L'any següent oferien *Aquella noche en Río*, espectacular musical amb Carmen Miranda, i *El cisne negro* de

Henry King; mentre que el Cinema Montgrí oferia, entre d'altres, *El justiciero* d'Elia Kazan. El dia de Sant Genís de l'any 48 s'estrenava al Cinema Montgrí *Tierra de audaces*, magnífic western de Henry King, i el dia 26 d'agost de l'any 49 al Centro Cine es va estrenar un dels millors westerns de John Ford: *Fort Apache* amb John Wayne i Henry Fonda.

La dècada dels 50. El gran espectacle

La dècada dels cinquanta fou la de consolidació del cinema com a gran espectacle. Els cinemes de Torroella arribaren al seu màxim esplendor. Durant els primers quatre anys només funcionaren dos cinemes a Torroella, ja que el Cine Teatre Coll, després de la guerra, no va tornar a obrir la pantalla de cinema fins al final de l'any 1954. Aleshores ho va fer amb força i durant un període de dos anys seria el capdavanter amb les estrenes més espectaculars.

L'any 1950, el Centro Cine programava *Serenata argentina*, una nova comèdia musical amb Carmen Miranda; *Hagan juego* de Mervin LeRoy; *El Danubio rojo* de George Sidney, i *Las zapatillas rojas* de Michael Powell. Entre d'altres, al Cinema Montgrí es pogué veure *El hijo de Robín de los Bosques* de George Sherman i Henry Levin i *El príncipe de los zorros* de Henry King.

Les tres millors pel·lícules que s'oferiren per la Festa de l'any 51 foren *El torbellino de la vida* de Ken Annakin, al Cinema Montgrí, i *Mundos opuestos* de Melvin LeRoy i *Al borde del peligro* d'Otto Preminger al Centro Cine. L'any 52 el Centro oferia dos grans musicals: *En una isla contigo* de Richard Torpe, amb Esther Williams, Cyd Charisse i amb la participació de Xavier Cugat i la seva Orquestra, i *Horas de ensueño* de Bruce Humerstone, amb David Niven i Vera Ellen; i el Cinema Montgrí, dos destacables drames: *Nuevo amanecer* de Mark Robson i *Tempestad en la cumbre* de Douglas Sirk.

Ivanhoe i Un americano en París foren dos de les grans estrenes de la festa de l'any 1953.

Durant aquells anys la competència entre aquests dos grans cinemes de Torroella, el Centro i el Montgrí, es féu cada cop més forta i això es notava en la programació que proposaven en una mateixa data. Per la Festa de l'any 53 el Cinema proposava: *24 horas de la vida de una mujer* de Victor Saville, *Brigada 21* de William Wyler i *Scaramuche* de George Sydney; mentre que el Centro contraprogramava amb *Tempestad en Oriente* de Charles Vidor, *Ivanhoe* de Richard Thorpe i *Un americano en París* de Vicente Minnelli. De l'any següent, cal destacar les estrenes de *Soplo salvaje* d'Hugo Fregonese, amb Gary Cooper i Barbara Stanwyck al Cinema Montgrí, i una pel·lícula britànica d'una gran comicitat, *Genoveva* de Henry Cornelius, al Centro Cine.

El Cine Teatre Coll, conegut popularment com a Can Coll, obrí novament les cortines de l'escenari per deixar al descobert una gran pantalla panoràmica, que al cap de poc serviria per ser escenari de projeccions amb la nova tècnica del cinemascope (la pantalla era molt més allargada, 2,5:1 aprox.). Per la Festa Major de l'any 1955 la pel·lícula que es va projectar en aquest local va ser l'obra de Juli Verne *20.000 leguas de viaje submarino* de Richard Fleisher, amb Kirk Douglas i James Masson, una obra mestra del cinema d'aventures.

La renovació del Cinema Montgrí

Per la Festa Major de l'any 1956, el Cinema Montgrí va inaugurar les reformes fetes al local, especialment a l'escenari, el qual quedava anul·lat per fer-hi teatre ja que davant seu es va instal·lar una gran pantalla, la més gran en aquell moment dels cinemes de la comarca, que permetia acollir-hi projeccions amb lent anamòrfica, sistema conegut com a cinemascop. L'empresa Capellà anunciava la inauguració d'aquestes millores amb el següent anunci aparegut en els mateixos programes de la Festa:

"Al abrir nuevamente sus puertas el Cinema Montgrí, después de las importantes reformas que en el mismo se han realizado, la empresa se complace en ofrecer al público un salón de espectáculos dotado de los últimos adelantos técnicos de la renovada industria cinematográfica, cual le obliga el favor que tan ampliamente y sin reservas viene dispensándole su distinguida concurrencia.

Para satisfacción y deleite de los espectadores y para legítimo orgullo de Torroella, el Cinema Montgrí se sitúa a la cabecera de los mejores locales de la provincia".

Aquell any la Festa Major va tenir un al·licient més, que era visitar el nou local de cinema; sens dubte, i tal com deia la presentació publicitària de l'empresa Capellà, un dels millors de la província. Per això els torroellencs durant els dies de la Festa van portar cofois els convidats que venien a veure aquell nou espai de cinema.

Les pel·lícules que van servir per estrenar el nou local de cinemascop van ser: *Pacto de honor* d'André de Toth, *El hombre de Kentucky* de Burt Lancaster i *Serenata en el valle del sol* de Robert Z. Leonard.

Els dos anys següents, el protagonisme cinematogràfic de la Festa se l'emportaria el Centro Cine, amb la presentació l'any

1957 d'*El último cuplé* i l'any 1958 *La violetera* ambdues interpretades per Sara Montiel. Aquestes pel·lícules es van projectar durant els quatre dies que durava la Festa, és a dir, que es van fer vuit projeccions de cadascuna d'elles omplint sempre la sala, especialment per veure *El último cuplé*. Recordo que no havia vist mai anar la meua àvia al cinema i penso que no la hi vaig veure anar mai més, però no se'n va perdre cap de les dues.

De les altres pel·lícules programades per la Festa d'aquest dos anys només cal destacar *Sayonara* de Joshua Logan, amb Marlon Brando. La Sarita Montiel se'n va emportar el públic.

Els anys seixanta i setanta

L'any 1962 Can Coll tancava les seves portes ja que havia caigut en una crisi insuperable perquè no s'havia dut a terme la reconversió del local. L'empresa Capellà s'havia fet mestressa de la gestió dels tres cinemes. Havia llogat el Centro i havia comprat Can Coll, per evitar que caigués en mans de la competència. Tot estava controlat ja que els temps canviaven i el negoci del cinema no donava per a tant en una població com Torroella.

Tot i això, durant tota la dècada dels seixanta les estrenes de la Festa tant al Cinema Montgrí com al Centro Cine foren de primera línia. Al Cinema Montgrí es van estrenar entre d'altres: *Como un torrente* de Vicente Minnelli (1960); *Con él llegó el*

La violetera fou el segon gran èxit de Sara Montiel. Es va projectar al Centro Cine durant la Festa Major de 1958, els dies 25, 26, 27 i 28 d'agost en sessions de tarda i nit.

escándalo de Vicente Minnelli (1962); *Can Can* (1962); *La misteriosa dama de negro* de Richard Quine (1963); *La conquista del Oeste* de Henry Hataway, John Ford i Georges Marshall (1965); *Sonrisas y lágrimas* de Robert Wise (1966); *Qué hiciste en la guerra papi* de Blake Edwards (1967); *Cortina rasgada* d'Alfred Hitchcock (1968), i *La condesa de Hong-Kong* de Charles Chaplin (1968).

Como un torrente i *Con la muerte en los talones*, foren dues obres mestres estrenades per la Festa de l'any 1960.

Al Centro Cine: *Los hermanos Karamazov* de Richard Broks (1960); *Con la muerte en los talones* d'Alfred Hitchcock (1960); *Los 7 magníficos* de John Sturges (1961). L'any 1962 es va intentar recuperar l'èxit de la Sara Montiel amb *Mi último tango* però no va aconseguir l'èxit de públic que havia obtingut amb les seves dues anteriors pel·lícules dedicades al cuplet. Altres pel·lícules foren: *Charada* d'Stanley Donen (1964); *Tom Jones* de Toni Richardson (1965); *El mundo está loco, loco, loco, loco*, d'Stanley Kramer (1968). A partir de llavors fou corrent estrenar la darrera pel·lícula de James Bond durant els dies de la Festa. L'any 1968 es va estrenar *Solo se vive dos veces* de Lewis Gilbert.

Durant els anys setanta es va notar cada vegada més la crisi dels cinemes de poble. El Centro Cine va acabar fent cinema infantil els diumenges a la tarda i similar programació es feia durant els dies de la Festa. Com a exemple, tenim l'any 1976. Durant els dies de la Festa Major el programa cinematogràfic estava compost per: *Heidi en la montaña*, la reposició d'*El mundo está loco, loco, loco, loco*, *La maratón de la Pantera Rosa* i *El tesoro de Tarzán* amb Johnny Weissmuller. No és d'estranyar que aquest local tanqués definitivament les seves portes la primavera de l'any 1979.

Fins als anys setanta el Cinema Montgrí encara va oferir grans estrenes els dies de la Festa Major.

La programació del Cinema Montgrí, encara que les pel·lícules arribaven amb un cert retard, continuava tenint un nivell acceptable: *El graduado*, *Sweet Charity*, *007 al servicio secreto de Su Majestad*, *Terremoto*, *El gran Gatsby*, *Aeropuerto 1975*, etc.

Els anys vuitanta

Definitivament, el Cinema Montgrí, en entrar els anys vuitanta va entrar també en crisi. La majoria de cinemes de poble havien tancat o estaven sobrevivint com podien. La caiguda de taquilla

va ser tan forta que va motivar un desconcert total a l'empresa Capellà; fins i tot els anys 1983 i 1984 van arribar a fer una programació de cinema eròtic, qualificat "S" per la Festa Major, tot i que uns anys abans s'havien resistit a programar aquest tipus de pel·lícules.

L'any 1985, uns mesos abans de Sant Genís, el Cinema Montgrí tancà les portes i l'empresa el va oferir a l'Ajuntament. La compra del local per part del consistori i la posada en marxa d'una comissió dinàmica i amant del setè art van impedir que aquesta tancada de portes fos definitiva. Això va fer possible la reobertura del cinema amb una bona programació que ha tingut continuïtat durant vint anys, en el transcurs dels quals els aficionats han pogut gaudir de bon cinema durant tot l'any i molt especialment els quatre dies de la Festa Major.